

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, доцента Васильківського Дмитра Миколайовича
на дисертаційну роботу Белка Ігоря Антоновича

на тему: «Стратегічне управління розвитком сільськогосподарських
підприємств»,

подану до захисту на здобуття наукового
ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю
08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Детальне вивчення дисертаційної роботи, змісту автореферату та наукових праць Белка Ігоря Антоновича дозволило представити ґрунтовну характеристику основних результатів дисертаційного дослідження.

1.Актуальність теми дисертаційного дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Кардинальна трансформація аграрного сектору економіки України виявила безліч завдань, які набагато менше турбують держави з багатовіковим ринковим укладом: розвиток теоретичної бази із загально-філософських, соціальних і економічних позицій, на макро-, мезо- та мікрорівнях трансформаційного суспільства; механізми забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, а також стратегічні фактори глобальної конкуренції в епоху росту міжнародної відкритості й високої сконцентрованості економік; комплексні підходи до оцінки конкурентоспроможності і позиціонування сільськогосподарських підприємств з метою розробки стратегічних напрямків їх розвитку; формування конкурентних переваг і стратегій в умовах кризи тощо.

Актуальність дисертаційного дослідження Белка Ігоря Антоновича полягає у тому, що сучасні умови функціонування сільськогосподарських підприємств характеризуються пошуком вигідних конкурентних позицій і стратегій, які дозволяють суб'єктам господарювання успішно розвиватися в складних умовах і уникати кризових ситуацій. Загострення проблем, пов'язаних з обґрунтуванням і забезпеченням формування стратегії розвитку

сільськогосподарського підприємства в умовах кризи й керування цим процесом, підтверджують актуальність і значення цих питань для підприємств України. Залежно від умов і обставин, що складаються, ці проблеми розв'язуються різними підприємствами по-різному, але в основі її лежить складна і трудомістка робота зі створення та реалізації конкурентних переваг. Домогтися конкурентних переваг на ринку, забезпечити нормальну роботу не тільки сьогодні, але й у перспективі може підприємство, яке застосовує стратегічне управління, своєчасно адаптується до змін зовнішнього середовища, розробляє та втілює науково обґрунтовані стратегії розвитку.

Дисертацію підготовлено на основі детального і всебічного опрацювання фактичного матеріалу у безпосередньому зв'язку з планом науково-дослідної роботи економічного факультету Подільського державного аграрно-технічного університету за темами: «Розробка заходів з підвищення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва на основі втілення досягнень науково-технічного прогресу, раціонального використання виробничого та трудового потенціалу, фінансових, інвестиційних та інформаційних ресурсів, запровадження ефективного менеджменту, застосування передових досягнень в обліку та аудиті» (номер державної реєстрації 0110U005064), «Формування стратегії та пріоритетів інноваційного розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0110U007032), у межах яких автором розроблено теоретико-методичні засади та обґрунтовані практичні рекомендації щодо стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств.

Тема дисертаційної роботи розглянута та викладена всебічно і докладно. Дану роботу позитивно характеризує системність підходу, логічна послідовність і аналіз причинно-наслідкових зв'язків, що дозволило авторові вирішити означені завдання дослідження.

Усе вищевикладене свідчить про беззаперечну актуальність дисертаційного дослідження Белка І.А.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність

Дисертантом поставлені у дисертаційній роботі завдання вирішені повністю, мета дослідження досягнута.

Теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації, викладені у дисертації Белка Ігоря Антоновича, є науково обґрунтованими та достовірними, базуються на застосуванні загальнонаукових методів пізнання та спеціальних прийомів аналітичних досліджень, вивченні праць вітчизняних і зарубіжних вчених, законодавчих актів та нормативних матеріалів, наукових праць провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, статистичних даних Державної служби статистики України щодо питань стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств. Дисертантом були використані загальнонаукові та спеціальні методи: діалектичний та абстрактно-логічний – для теоретичних і методичних узагальнень, визначення сутності розвитку з врахуванням специфіки діяльності сільськогосподарських підприємств, формулювання висновків; порівняння – для зіставлення фактичних даних звітної року з показниками попередніх років; аналітичних групувань – для встановлення зв'язків і залежностей між факторами та результативністю стратегічного управління підприємствами; монографічний – для вивчення й оцінки сучасного стану розвитку стратегічного управління в окремих підприємствах; кореляційно-регресійного аналізу – для визначення ступеня впливу основних факторів на прибуток сільськогосподарських підприємств; експертного оцінювання – для дослідження стратегічних компетенцій управлінського персоналу, оцінювання стратегічного потенціалу розвитку підприємства, набору ключових характеристик керівників, що обумовлюють якість реалізації функцій стратегічного управління розвитком підприємств; SWOT і PEST-аналізу – для аналізу діяльності сільськогосподарських підприємств області; комплексної рейтингової оцінки – для обґрунтування стратегічних напрямів розвитку сільськогосподарських підприємств; економічного прогнозування та економіко-математичного моделювання – для

передбачення перспектив розвитку сільськогосподарських підприємств; табличний, графічний – для наочного відображення результатів дослідження.

Наукова обґрунтованість положень і результатів Белка І.А. також підтверджується апробацією на науково-практичних конференціях і семінарах, а також повнотою використаної інформації.

3. Наукова новизна дисертаційного дослідження

Основний науковий здобуток поданої на розгляд дисертаційної роботи, полягає в удосконаленні теоретичних положень, концептуальних, науково-методичних підходів до стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств.

Теоретичний (перший) розділ дисертації присвячений науковим засадам формування стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств (с. 30-50). Опрацьовуючи наукові засади досліджуваної теми автором висвітлено основні поняття стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами (п.п. 1.1); систематизовані наукові основи дослідження розвитку підприємств (п.п. 1.2); висвітлені теоретико-методичні підходи до впровадження та оцінки стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств (п.п. 1.3).

У аналітичному (другому) розділі автором проаналізовано сучасний стан стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств (с. 73-122). Проведено оцінку з метою виявлення чинників та тенденцій розвитку сільськогосподарських підприємств області (п.п. 2.1); проведено оцінку стратегічного потенціалу розвитку сільськогосподарських підприємств (п.п. 2.2); здійснено оцінку стану стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств (п.п. 2.3).

Третій розділ дисертації містить розроблені Белком І.А. пріоритетні напрями стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств (с. 125-186). Автором обґрунтовано концептуальний підхід до організації стратегічного управління та запропоновані стратегії ефективного розвитку сільськогосподарських підприємств області (п.п. 3.1); розроблено

напрями підвищення якості реалізації функцій стратегічного управління розвитком підприємства (п.п. 3.2); обґрунтовані складові механізму стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств (п.п. 3.3).

Достовірність положень і висновків, сформульованих у дисертації, підкріплюється посиланнями на відповідні інформаційні джерела – наукові видання, законодавчі та нормативно-правові акти, офіційні дані, а елементи наукової новизни і результати дослідження, винесені на захист, підтверджують відповідність висновків і результатів дисертації вимогам МОН України щодо вагомості їхньої новизни та достовірності.

4. Практичне значення отриманих результатів

Наукові положення та рекомендації, отримані в ході дослідження, можуть бути використані сільськогосподарськими підприємствами для забезпечення сталого динамічного розвитку за рахунок покращення економічних показників діяльності внаслідок впровадження стратегічного управління їх розвитком.

Більшість положень дисертаційної роботи доведено до рівня методичних рекомендацій, практична реалізація яких сприятиме впровадженню та підвищенню ефективності стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств. Зокрема авторські науково-методичні розробки здобувача та рекомендації щодо обґрунтування стратегічних пріоритетів і прогностичних показників розвитку аграрних господарств, які слугують основою для підвищення їх конкурентоспроможності та забезпечення інноваційного розвитку, використані Департаментом агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Хмельницької обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 04-02/1684 від 03.04.2018 р.). Рекомендації щодо вивчення загальних та специфічних чинників, що обмежують впровадження стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств; причин неефективної реалізації стратегій розвитку на аграрних підприємствах Кам'янець-Подільського району прийняті до впровадження відділом агропромислового розвитку Кам'янець-Подільської

районної державної адміністрації (довідка про впровадження № 157/01.09.218 від 13.02.2018). Пропозиції щодо обґрунтування стратегії розвитку аграрних підприємств в умовах невизначеності ринкового середовища, стратегічних пріоритетів та прогнозних показників розвитку галузі тваринництва, які слугують основою для підвищення ефективності агропромислового виробництва у Чемеровецькому районі, прийняті до впровадження управлінням агропромислового розвитку Чемеровецької районної державної адміністрації (довідка про впровадження № 50 від 14.02.2018. Рекомендації щодо формування алгоритму розробки й реалізації стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства, оцінювання стратегічного потенціалу розвитку підприємства, інтегральної оцінки розвитку підприємства впроваджені в діяльність ТОВ «Козацька долина 2006» Дунаєвецького району (акт про впровадження від 18.04.2018 р.). Рекомендації щодо формування й удосконалення набору ключових характеристик управлінського персоналу, які чинять найсуттєвіший вплив на ефективність стратегічного управління розвитком підприємства, прийняті до впровадження СВК «Летава» Чемеровецького району Хмельницької області (акт про впровадження від 19.04.2018 р.).

Наукові здобутки автора використовуються в навчальному процесі економічного факультету Подільського державного аграрно-технічного університету при викладанні дисциплін «Стратегічний менеджмент», «Стратегічне управління» для студентів економічного факультету (довідка про впровадження № 71-01-572 від 05.06.2018 р.).

5. Повнота викладення наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях

Основні положення і висновки дисертації опубліковано у 26 наукових працях (з них 18 – одноосібних) загальним обсягом 9,29 друк. арк., з яких особисто автору належить 8,27 друк. арк., 9 статей опубліковано у наукових фахових виданнях України обсягом 5,3 друк. арк., з яких 4 статті у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз

даних обсягом 2,36 друк. арк.; розділ у колективній монографії обсягом 0,83 друк. арк.; 2 статті у наукових виданнях іншої держави обсягом 0,7 друк. арк. (внесок автора – 0,49 друк. арк.); 15 тез наукових конференцій обсягом 2,07 друк. арк. (внесок автора – 1,74 друк. арк.).

Вимоги МОН України щодо мінімальної кількості наукових публікацій, що відображають основні результати дисертації, дотримано. Публікації автора за темою дисертації повно та адекватно розкривають її зміст. Апробація на наукових конференціях є достатньою.

6. Оцінка мови і стилю дисертації, відповідність дисертації визначеній спеціальності та вимогам МОН України

Усі результати дослідження, що містяться в дисертації Белка І.А., та виносяться на захист, отримані й сформульовані ним особисто. Робота написана без суттєвих лексичних і граматичних помилок діловою українською мовою. Матеріал подано у логічній послідовності, що забезпечує доступність його сприйняття.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації складає 255 сторінок комп'ютерного тексту, з яких основна частина становить 179 сторінок. Робота містить 51 таблицю, 17 рисунків, 18 додатків, список використаних джерел налічує 216 найменувань.

За своїм фахом спрямуванням дисертація відповідає переліку напрямів дослідження спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Автореферат повністю відображає основні положення, висновки і рекомендації дослідження та є ідентичним з результатами дисертаційної роботи.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

У цілому дослідження виконано на достатньому високому рівні, але за змістом дисертаційної роботи є зауваження і дискусійні положення, а саме:

1. При дослідженні теоретичних аспектів стратегічного управління підприємством доцільно було б більш чітко окреслити авторську позицію та

розкрити підходи до побудови системи стратегічного управління сільськогосподарських підприємств.

2. Дисертанту варто було б розглянути окремо кожен складову стратегічного потенціалу розвитку, а особливо інноваційну, яка відіграє одну з головних ролей на підприємствах аграрного сектору економіки.

3. Доцільно було б дослідити можливості внутрішнього середовища досліджуваних підприємств, зокрема організаційного та інформаційного забезпечення, з метою виявлення факторів і умов, що впливають на дієвість запропонованого механізму стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств.

4. Доцільно було б у дисертації навести результати аналізу зарубіжного досвіду стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств з огляду на перспективи застосування розглянутої практики у менеджменті вітчизняних підприємств.

5. Недостатньо розкритим також є зв'язок основних ризиків діяльності сільськогосподарських підприємств з ефективністю стратегічного управління їх розвитком, що є важливою складовою системи стратегічного управління в умовах зростаючої конкуренції і посилення глобалізаційних процесів.

Наведені зауваження свідчать про наявність невирішених аспектів досліджуваної актуальної теми, проте, не заперечують загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок про дисертаційну роботу

Дисертація Белка Ігоря Антоновича «Стратегічне управління розвитком сільськогосподарських підприємств», що представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) є завершеною науковою працею, в якій отримано нові теоретико-методичні положення та розроблені практичні рекомендації до стратегічного управління розвитком сільськогосподарських підприємств. Тема і зміст дисертаційної роботи відповідають спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) та профілю спеціалізованої вченої ради Д 71.831.02 у Подільському державному аграрно-технічному університеті.

Теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації, викладені у дисертації, характеризуються науковою новизною і практичним значенням. Зміст дисертаційної роботи засвідчує, що окресленої мети досягнуто, поставлені завдання вирішено, висновки достатньо аргументовані.

Анотування дисертації ідентично відображає структуру і зміст роботи, основні положення, отримані наукові результати, сформульовані висновки і рекомендації та не містить інформації, що є відсутньою у дисертаційній роботі.

Висловлені зауваження не знижують теоретичну і прикладну значимість отриманих наукових результатів виконаного дослідження.

Викладене є достатньою підставою вважати, що дисертаційна робота «Стратегічне управління розвитком сільськогосподарських підприємств» є завершеним науковим дослідженням, відзначається науковою новизною та має практичну цінність і відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 зі змінами та доповненнями, а її автор, Белко Ігор Антонович, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин
Хмельницького національного
університету
Міністерства освіти і науки України

Васильківський Д.М.

Підпис доцента Василя Д. М.
ЗАСВІДЧУЮ
Вчений секретар Хмельницького
національного університету

Тєбляшкіна Л.І.